

Co to jsou investiční rizika a co byste o nich měli vědět

V tomto dokumentu se podíváme na to, co se může během investování pokazit. Řečí bankéřů se tomu říká investiční rizika. Protože investování má svoje specifika, berte následující řádky spíš jako zjednodušený přehled. Představu o tom, co vás při investování může potkat, si z něj ale rozhodně uděláte.

Než se do investování pustíte, vždycky se zamyslete nad tím, jestli jsou pro vás investice to nejlepší řešení. Na investicích můžete i prodělat, v krajním případě všechno, co jste do nich vložili.

Investice jsou různorodé a každá z nich má svá rizika. To znamená, že u každé investice se musíte znova zamyslet nad tím, co by ji mohlo ohrozit. Je potřeba zvážit všechny její vlastnosti, jako je třeba splatnost nebo likvidita. A vzít v potaz i věci, které o investicích platí obecně:

- například to, že investice do akciových fondů bývají většinou rizikovější než investice do fondů dluhopisových,
- jednotlivé akcie bývají většinou rizikovější než investice do podílových fondů nebo ETF,
- zpravidla také platí, že čím riskantnější investice, tím větší zisk, ale i možnost, že to nevyjde,
- a většinou i to, že čím jsou investice dlouhodobější, tím jsou bezpečnější.

Pamatujte, že i když nějaká investice v minulosti vydělávala, nemusí to znamenat, že tomu tak bude i v budoucnu. A když hodnota investice klesá, nedá se jednoduše říct, že brzo začne zase růst.

Ať budete investovat sebeopatrněji, nikdo vám bohužel nikdy nezaručí, že hodnota vašich investic jen poroste. Není nic výjimečného, pokud dochází k poklesům, a to i na delší dobu. Proto byste měli mít vždy jasno v tom, na jak dlouho dobu investujete, a tedy jak dlouho nebudete zainvestované peníze nutně potřebovat. Každá investice má svůj doporučený investiční horizont. To je minimální doba, po kterou byste ji neměli prodat.

U různých typů investic se může lišit doba, za kterou je možné je prodat. Pokud chcete mít možnost rychlého prodeje, ověřte si u každé investice, jak dlouho by trvalo dostat vaše peníze zpět.

Také je celkem velký risk koupit za všechny peníze, které máte na investování vyčleněné, jedinou investici. Zrovna ta totiž nemusí vyjít. Proto je dobré zvážit všechna rizika a investovat do různých nabídek. Pravděpodobnost, že se pokazí všechno najednou, je mnohem menší.

Pokud se chystáte investovat do jakéhokoliv podílového fondu, měli byste se vždycky seznámit s jeho Klíčovým sdělením pro investory neboli KIDem. Hodí se přečíst si i statut podílového fondu, ve kterém se dozvíte bližší informace o tom, jak fond funguje a co od něj můžete čekat. Oba dokumenty vám pomůžou s rozhodováním, jestli je pro vás tato investice opravdu ta pravá. Odkaz na ně najdete u každého podílového fondu přímo ve svém internetovém bankovníctví nebo si je můžete přečíst na našich webových stránkách.

Pokud se chystáte investovat do ETF, měli byste se navíc seznámit s klíčovým sdělením pro investory, ve kterém se dozvíte, do kterých aktiv konkrétní ETF investuje, jeho rizikovost, náklady a podobně. U ETF se můžete podívat i do prospektu, který ho podrobně popisuje.

Pokud by vám cokoliv nebylo jasné, můžete se na nás pochopitelně obrátit. S výběrem investice vám ale podle zákona pomoci nemůžeme. Rádi vám dáme všechny potřebné informace, ale závěrečné rozhodnutí je jen na vás.

S jakými riziky se můžete setkat

Vaše investice mohou ohrozit různé věci. Řada z nich je společná pro všechny investice, některé jsou typické jen pro určité druhy investic. V následujících odstavcích se na ně podíváme hezky popořadě podrobněji.

Rizika, která platí pro všechny investice

Kreditní riziko

Kreditní riziko nebo též úvěrové riziko ukazuje, jak velká je hrozba, že dlužník nesplatí své dluhy. Buď proto, že nebude mít dost peněz, nebo proto, že prostě nebude chtít. V případě investování může být dlužníkem třeba investiční fond, banka nebo ten, kdo vydal cenný papír. Dlužník se může své dluhy rozhodnout nesplatit z vlastních důvodů, ale mohou ho k tomu dohnat i vnější příčiny, jako třeba ekonomická krize.

Riziko koncentrace

Riziko koncentrace by naše babičky nejspíš popsaly úslovím, že není dobré dávat všechna vajíčka do jednoho košíku. V našem případě to znamená, že když investujete hodně peněz do věcí, které mají podobná rizika, může se snadno stát, že přijдете o všechno. Abyste tohle riziko snížili na minimum, je rozumné nakupovat třeba cenné papíry z různých hospodářských odvětví, od více emitentů, v různých měnách a podobně.

Tržní riziko

Protože trh se mění a ekonomiky rostou a klesají, může se měnit i hodnota vaší investice. Nemusí být jednoduché zjistit příčinu, ale trh ovlivňují například hospodářská recese nebo investiční bubliny.

Tržní rizika se dál dělí podle toho, co je vyvolává. Nejčastěji se mluví o riziku úrokovém, měnovém, akciovém a komoditním, ale je jich mnohem více.

Úrokové riziko

V kostce znamená, že když se zvýší úrokové sazby, budou mít vaše cenné papíry s pevným výnosem nižší cenu. A naopak. Největší vliv má úrokové riziko na dluhopisy a dluhopisové fondy.

Měnové riziko

Týká se investic do cenných papírů, které jsou závislé na kurzu cizí měny. Když investujete do cenných papírů navázaných řekněme na venezuelské bolívary, nebudte překvapení, když budou mít najednou třeba poloviční cenu. Když najednou klesne celá měna, stáhne s sebou ke dnu i tu nejlepší investici.

Akciové riziko

Bere v potaz to, že akciový trh se nechová vždy předvídatelně. Jak se s akciemi obchoduje, jejich cena se pořád mění a mohou vznikat různé bubliny.

Komoditní riziko

Všímá si toho, že ceny různých věcí se mění a ovlivňují ceny dalších věcí. V tomhle případě se nejčastěji jedná o suroviny, jako je zlato nebo vzácné kovy, ale může se to týkat třeba i obilí nebo brambor. A tak se může stát dokonce i to, že třeba prudký nárůst cen obilí ovlivní vaše cenné papíry, i když přímo do obilí neinvestujete.

Riziko tržní likvidity

Vaše investice se nám někdy nemusí podařit prodat. Prostě proto, že nebude komu. Nikdo o ně nemusí mít zájem, protože jsou buď moc drahé, nebo by se nikomu nevyplatily. Může se stát, že když se situace na trhu hodně změní, prodáte své investice hodně pod cenou, nebo dokonce vůbec.

Operační riziko

Ve složitém světě investic může občas někdo něco splést. Nebo se to pokazí samo. Někdo ve fondu, do kterého investujete, třeba omylem pošle vaše peníze na nesprávný účet, klekne vám počítač, zrovna když chcete nakupovat investice, nebo zašantročíte potřebné smlouvy. Přesně tyhle lapálie pod sebe shrnuje operační riziko.

Inflační riziko

Inflace ovlivňuje reálný výnos držených investičních nástrojů. Vysoká inflace může požrat část vašeho výnosu a způsobit jeho výrazné snížení nebo i ztrátu.

Sektorové riziko

Když budete investovat jen do jednoho odvětví, vystavujete se riziku, že vaše investice ztratí na hodnotě, pokud se danému odvětví nebude dařit.

Politické riziko

Cenu nebo převoditelnost investičních nástrojů může ovlivňovat i politická situace.

Rizika týkající se udržitelnosti

V současné době hraje čím dál důležitější roli téma udržitelnosti. A tak může nastat situace dotýkající se životního prostředí nebo sociálních otázek, která bude mít na hodnotu vašich investic nepříznivý dopad. Mohla by to být například ekologická havárie u emitenta akcií.

Právní riziko

O investici byste mohli přijít, pokud by podmínky sjednané ve smlouvě týkající se investice nebyly právně vymahatelné.

Riziko kustodiána

Investiční nástroje jsou uchovávány u kustodiána neboli správce cenných papírů. Toto riziko vzniká při krachu kustodiána, kdy může hrozit ztráta investice.

Rizika, která se týkají investování do podílových fondů

Podílové fondy rozdělujeme podle toho, do čeho investují. Máme fondy peněžního trhu, fondy dluhopisové, fondy akciové, fondy smíšené a fondy speciální, například fondy nemovitostní a podobně. Fondy zpravidla vydávají podílové listy, které si od nich můžete koupit nebo jim je zase prodat. Každý podílový list představuje, jak už jeho jméno napovídá, podíl na jmění fondu, tedy na jeho majetku, investicích a také případných dlužích. Prostě čím více a cennějších věcí fond vlastní, tím větší hodnotu mají jeho podílové listy. Všechny podílové listy mají stejnou hodnotu, takže hodnota jednoho listu je prostě hodnota jmění fondu vydělená počtem všech vydaných podílových listů.

Výhodou investování do podílových fondů je, že většinou neinvestují jenom do jediné věci nebo jedné skupiny věcí. Investiční hantýrkou by se řeklo, že investují do různých aktiv. To znamená, že jednou investicí do fondu můžete zprostředkovaně investovat do desítek nebo stovek dalších věcí, například akcií takového počtu společností. Podílový fond za vás v podstatě rozkládá a minimalizuje investiční rizika. Fondy se pochopitelně snaží vydělávat, takže mají

zájem na tom, aby cena jejich podílových listů nekolísala a pokud možno rostla. Jak to podílový fond provádí, do čeho investuje a nakolik je rizikový, se vždycky dozvíte v již zmíněných Klíčových informacích pro investory neboli KIDech.

To ale neznamená, že jsou podílové fondy úplně bez rizik. Podílový list v sobě vždycky nese přinejmenším rizika aktiv, do kterých podílový fond investoval, například fondů, které investují jen do akcií, se budou vždycky v nějaké míře týkat všechna rizika, která ohrožují akcie obecně. Pro jistotu jsme vám to přehledně shrnuli:

- **Fondů peněžního trhu** se nejvíce týká úrokové a kreditní riziko.
- **Dluhopisových fondů** se nejvíce týkají kreditní a úrokové riziko.
- **Smíšených fondů** se týkají kreditní, úrokové a akciové riziko.
- **Akciových fondů** se týkají kreditní, úrokové a akciové riziko.
- **Speciální fondy**, třeba jako nemovitostní nebo komoditní, mají svá rizika podle toho, do čeho investují.

Rizika, která platí u investování do akcií

Akcie je cenný papír, který potvrzuje, že jste vložili nějaké peníze do akciové společnosti. Nejčastěji vám dává právo hlasovat na valné hromadě a nechávat si od společnosti vyplácet část zisku, tedy takzvané dividendy.

Akcii se dotýká především akciové riziko a riziko volatility a u zahraničních akcií také riziko měnové.

Můžete si pořídit také takzvané frakce akcií, to znamená, že si kupujete jen část akcie. S tím souvisí riziko, že v různých zemích může být spoluvlastnictví akcie vnímáno různě a nemusí vás zapsat jako oficiálního spoluvlastníka. A také je u nich vyšší riziko likvidity.

Rizika, která platí u investování do ETF neboli burzovně obchodovaných fondů

Tržní riziko: Protože tržní ceny investičních nástrojů, například právě akcií nebo dluhopisů, v portfoliích ETF neustále kolísají, promítá se toto kolísání i do ocenění ETF. Kurz ETF, stejně jako kurz podkladových investičních nástrojů, tedy může jak klesat, tak i růst. Nicméně toto kolísání je vzhledem k diverzifikovanému portfoliu podkladových investičních nástrojů v ETF zpravidla nižší než u jednotlivých investičních nástrojů.

Měnové riziko: Vzhledem k tomu, že ETF jsou emitovány v eurech, musíte počítat hned se dvěma riziky. První se týká měny, ve které ETF investuje, a druhé měny, ve které je ETF kotován na trhu. Navíc nesmíte zapomenout na riziko nepříznivého vývoje české koruny vůči euru.

Nabízíme i frakce ETF, což znamená, že si můžete koupit libovolný podíl na ETF. S tím souvisí riziko, že v různých zemích může být spoluvlastnictví ETF vnímáno různě a nemusí vás zapsat jako oficiálního spoluvlastníka. A také je u nich vyšší riziko likvidity.

Doufáme, že jste dočetli až sem a všechno je vám jasné. Kdyby nebylo, klidně se nás na cokoliv zeptejte. Přejeme klidné investování s rozumnými riziky.

Tento dokument je účinný od 26. 11. 2023.